

B3-07/7-SR

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
SMĚRNICE REKTORA UP (SR)

B3-07/7-SR

Pravidla užívání počítačových sítí a provozování programového vybavení Univerzity Palackého v Olomouci

Obsah: Tato směrnice stanovuje provozní pravidla počítačové sítě UP pro zajištění jejího efektivního využívání, způsob ochrany a zabezpečení zpracovávaných dat a práva a povinnosti uživatelů a správců sítě UP.

Zpracoval: Centrum výpočetní techniky UP

Platnost: dnem 20. listopadu 2007

Účinnost: dnem 23. listopadu 2007

Rozdělovník: rektor, proreктоři, kvestor, kancléř,
děkani a tajemníci fakult,
ředitelka SKM UP,
vedoucí zaměstnanci CVT UP, KUP, VUP, PS UP, VTP UP,
ASC UP, Archivu UP, OV UP,
vedoucí zaměstnanci EO RUP a PMO RUP,
Právní oddělení UP,
Oddělení interního auditu a kontroly UP,
Útvar organizace a řízení UP.

Pravidla užívání počítačových sítí a provozování programového vybavení Univerzity Palackého v Olomouci

Úvodní ustanovení

Univerzita Palackého v Olomouci (dále jen „UP“) provozuje vlastní počítačovou síť, umožňující přenos digitálních dat pro zabezpečení vlastních elektronických komunikačních služeb a dále pro účely organizace, řízení školy a přístupu k interním i externím digitalizovaným zdrojům a službám typu internet. Směrnice stanovuje:

- provozní pravidla počítačové sítě pro zajištění jejího efektivního využívání,
- způsob ochrany a zabezpečení zpracovávaných dat,
- práva a povinnosti uživatelů a správců sítě.

Uživatelé počítačové sítě UP je každý, kdo užívá počítače nebo jiná koncová zařízení přímo nebo nepřímo připojené k počítačové síti UP. Touto směrnici jsou stanovena základní pravidla využívání a provozování počítačové sítě UP. Jejich technické specifikace pro elektronickou poštu, bezdrátová připojení a upřesnění práv a povinností správců metropolitní sítě, lokální sítě a serverů je rozvedeno v „*Pokynech pro správce sítě UP*“ a spolu s dalšími technickými pokyny a návody jsou umístěny na [www stránce: http://net.upol.cz/](http://net.upol.cz/)

Článek 1 Základní pojmy

1. Pod pojmem *počítačová síť UP* se rozumí veškeré technické a programové prostředky tvořící jeden celek, které umožňují zpracování a přenos digitalizovaných elektronických dat. Součástí počítačové sítě UP jsou i všechna technická zařízení umožňující zpracování digitálních dat, která jsou k tomuto celku připojena buďto přímo s využitím pevných přípojek, nebo nepřímo prostřednictvím spojové organizace (veřejného telekomunikačního operátora) či jiných prostředků (dále jen „koncová zařízení“).
2. Počítačová síť UP je majetkem UP a je provozována pro podporu vzdělávací, vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké nebo další tvůrčí činnosti, dále pro zajištění provozu a správy UP, to vše v souladu s činností školy danou zákonem č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a vnitřními předpisy a normami

UP. Účelem počítačové sítě UP je datové propojení areálů a budov UP a zajištění připojení koncových uživatelů za účelem přístupu k elektronickým komunikačním službám a digitálním datovým zdrojům.

3. Počítačová síť UP je připojena k akademické síti České republiky, provozované společností CESNET z. s. p. o., a prostřednictvím této sítě k celosvětové síti Internet. Akademická síť České republiky je budována s institucionální podporou výzkumného záměru MŠMT ČR a je propojena mezinárodní akademickou sítí k obdobným sítím celého světa. Z tohoto důvodu musí být provozovatelem a uživateli připojených sítí dodržovány „Zásady pro přístup do sítě národního výzkumu a vzdělávání nové generace (Access Policy)“, které jsou trvale vystavené na stránkách CESNETu z. s. p. o. – <http://www.cesnet.cz/doc/podminky.html>
4. Struktura počítačové sítě UP a připojení koncových zařízení:
 - *páteř počítačové sítě* je tvořena pevnými nebo bezdrátovými spoji (spoj propojuje dva pevné body) propojujícími areály a budovy UP (páteř metropolitní sítě) a páteřní sítí budov, která propojuje lokální sítě a napojuje je na metropolitní síť. Páteř počítačové sítě tvoří i technická zařízení zabezpečující elektronickou komunikaci na spojích (aktivní prvky),
 - *lokální síť (LAN)* je tvořena vnitřní datovou kabeláží v budovách a je vybavena aktivními prvky pro řízení LAN. LAN je ukončena *datovými přípojkami* v prostorách budov,
 - *přímým připojením* k síti se rozumí připojení koncového zařízení (počítače, tiskárny, bezdrátového přístupového bodu apod.) prostřednictvím odpovídajícího kabelu k datové přípojce sítě LAN,
 - *bezdrátovým přístupovým bodem* se rozumí radiokomunikační anténa s koncentrátorem s pevným připojením k síti, umožňující připojení koncových zařízení bezdrátovými pojitky (dále jen WiFi),
 - *nepřímým připojením* se rozumí připojení prostřednictvím bezdrátového přístupového bodu nebo externí spojové organizace,
 - *připojení* k síti, pro účely této směrnice, se rozumí přímé i nepřímé připojení zařízení,
 - každému připojenému zařízení bude přidělena jedinečná síťová adresa (dále jen „IP adresa“).

5. *Serverem* počítačové sítě se rozumí počítač nebo zařízení připojené k síti (zpravidla k páteři sítě), jehož služeb využívá více uživatelů. Servery mohou obsahovat adresářové, souborové služby nebo síťové aplikace. *Serverem* se rozumí také každý osobní počítač, z něhož uživatel tyto služby umožní.
6. *Správce počítačové sítě* je osoba odpovědná za provoz počítačové sítě, její části nebo serveru.

Článek 2

Organizační struktura správy počítačové sítě UP, práva a povinnosti správce sítě

1. Počítačová síť UP má hierarchickou strukturu. Její struktura je tvořena:
 - metropolitní páteřní sítí (MAN),
 - páteřními sítěmi budov,
 - lokálními sítěmi pro připojení koncových stanic (LAN).
2. K počítačové síti jsou připojeny řídicí počítače – servery a prostřednictvím LAN koncové pracovní zařízení (většinou personální počítače).
3. Správu a rozvoj služeb páteřní sítě zajišťuje Centrum výpočetní techniky UP (dále jen „CVT“).
4. Správu LAN, správu serverů určených pro řízení síťových aplikací a služeb zajišťují správci LAN, kteří jsou organizačně zařazeni v CVT. Každá fakulta a Rektorát UP disponuje jedním správcem LAN, správce LAN SKM organizačně spadá pod SKM a je metodicky řízen vedoucím zaměstnancem CVT, správu LAN budovy Biskupské nám. 1 provádí CVT.
5. Součástí UP si zajišťují vlastní správce podle svých potřeb na správu serverů určených pro vlastní aplikace podporující hlavní, vedlejší a doplňkovou činnost, které nejsou zařazeny ve struktuře Univerzitního Informačního Systému (dále jen „UIS“), obdobně SKM si zajišťuje další správce pro řízení a správu LAN sítí na kolejích. Tito správci koordinují svou činnost se správcem LAN nebo přímo s CVT.
6. Technické specifikace povinností správců počítačové sítě, její části nebo aplikace jsou blíže určeny v „*Pokynech pro správce sítě UP*“ – viz *úvodní ustanovení*.

Článek 3

Programové vybavení

1. Základní operační systémy a uživatelské rozšíření programového vybavení, zakoupené formou multilicencí, eviduje a spravuje CVT. Seznam a podmínky licenčních ujednání multilicenčního programového vybavení je vystaven na Portálu UP.

2. Programové vybavení zakoupené nebo jiným legálním způsobem pořízené součástmi UP si spravují a evidují příslušné organizační jednotky. Průběžně aktualizované evidenční seznamy programového vybavení předávají součásti UP na CVT, které zajistí jejich vystavení na Portálu UP.
3. Uživatel má právo používat pouze legálně nabyté programové vybavení. Kopírovat programy lze pouze při dodržení autorského zákona a licenčních podmínek. Při používání vlastních legálních programů uživatel sám odpovídá za případné škody, které těmito programy způsobí.
4. Za instalaci operačního systému, základního síťového programového vybavení a programového vybavení pořízeného formou multilicencí na počítači připojeného k počítačové síti odpovídá správce nebo správcem pověřený uživatel. Za instalaci a bezproblémovou činnost rozšiřujících programových modulů, jejichž instalace proběhla bez účasti správce sítě, odpovídá uživatel.
5. Student není oprávněn instalovat programy na zařízení v majetku UP bez souhlasu správce.

Článek 4

Práva a povinnosti uživatelů a jejich identita

1. Každý uživatel počítačové sítě UP je povinen seznámit se pravidly obsaženými v této směrnici, popř. zásadami uvedenými v dalších příslušných normách UP nebo smluvně stanovenými v rámci licenčních smluv vztahujících se k dílčím modulům UIS a dodržovat je. Licenční smlouvy programových modulů UIS spravuje CVT. Seznam uživatelů eviduje a aktualizuje příslušný správce počítačové sítě.
2. Oprávnění stát se uživatelem mají zaměstnanci a studenti UP. Využívání počítačové sítě UP osobami jiných organizací je možné pouze na základě písemného svolení, vydaného děkanem příslušné fakulty nebo rektorem.
3. Pokud je pro přístup k počítačové síti vyžadována identita uživatele, je uživatel povinen používat jméno přidělené správcem počítačové sítě. Uživatel je povinen používat pro ověření identity heslo a udržovat je v tajnosti tak, aby bylo zabráněno jeho zneužití.
4. Přístupová práva uživatele jsou přidělena správcem počítačové sítě. Uživatel není oprávněn získávat jakýmkoliv prostředky přístupová práva, která mu nebyla přidělena. Pokud uživatel získá jemu nepřislušející přístupová práva chybou systému, je povinen tuto skutečnost neprodleně oznámit správci a tato práva nesmí použít.
5. Uživatelům počítačové sítě se zakazuje:
 - poskytnout své přidělené jméno a heslo jiné osobě. Poskytnutí přiděleného jména a hesla jiné osobě, která není oprávněna k přístupu

- nebo které byl přístup správcem pozastaven, se považuje za porušení této směrnice.
- zneužít nedbalosti jiného uživatele (např. jeho neodhlášení od pracovní stanice) k práci pod cizí identitou,
 - zneužívat počítačovou síť UP k získání neautorizovaných přístupových práv k informačním zdrojům, které jsou dostupné prostřednictvím počítačové sítě UP,
 - poskytnout ve své působnosti ze zařízení (jím vlastněných, najatých, vypůjčených či provozovaných) konektivitu a zneužití informačních zdrojů sítě třetí osobě,
 - zasahovat do programů, dat a technického vybavení počítačové sítě bez souhlasu správce. Explicitně nesmí provést takové neautorizované změny konfigurace počítačů či jiných prostředků, které by mohly mít vliv na provoz počítačové sítě.
 - využívat počítačovou síť pro komerční i nekomerční šíření programového vybavení nebo dat,
 - vědomě narušovat práci ostatních uživatelů, provoz a výkonnost sítě,
 - používat služby či programové prostředky, které ohrožují činnost sítě nebo nadměrně zatěžují výkon sítě,
 - vytvářet kopie cizích dat a provádět odposlech provozu na počítačové síti za účelem získání obsahu zpráv nebo dat.
6. UP neodpovídá za ztrátu uživatelských dat (neuložených v databázích UIS) vzniklou jakýmkoliv způsobem. Za pořizování záložních kopií vlastních uživatelských dat a programů si odpovídají uživatelé sami.
 7. Uživatel nese odpovědnost za obsah vlastních veřejně dostupných WWW stránek a jiných soukromých informačních zdrojů, zejména pak za porušení autorského zákona či dalších obecně závazných právních předpisů při využívání materiálů jiných právnických nebo fyzických osob.
 8. Uživatelé mají právo na ochranu soukromí, a to i v případě, kdy svá soukromá data nechrání. Zaměstnanec či student nesmí zneužívat cizích dat v uživatelských adresářích a systémových schránkách elektronické pošty.

Článek 5

Připojení zařízení k počítačové síti

1. Připojování nových zařízení provádí správce sítě. Uživatel je povinen vyžádat si souhlas správce sítě před trvalým připojením/odpojením zařízení nebo změnou konfigurace zařízení již připojených na počítačovou síť (jím vlastněných, najatých, vypůjčených či provozovaných). Správce je povinen registrovat připojená zařízení.

2. Každému zařízení je přidělena síťová adresa (automaticky nebo staticky). Síťová adresa nesmí být uživatelem měněna bez předchozího souhlasu správce.
3. Studenti ubytovaní na kolejích UP mohou využívat nejvýše dvě IP adresy z adresního prostoru UP.
4. Modemy, bezdrátové a jiné prostředky pro vnější přístup k počítačové síti UP může uživatel provozovat pouze se souhlasem správce.

Článek 6

Připojení zařízení prostřednictvím bezdrátové sítě, pevných přípojek na veřejných místech a připojení soukromými prostředky

1. Pro přidělení IP adresy je uživatel povinen používat nastavení automatického přiřazení (prostřednictvím DHCP protokolu). Nastavení statické IP adresy bez řádného důvodu a konzultace se správcem se považuje za porušení této směrnice.
2. Oprávnění a identita uživatele pro přístup do dalších částí počítačové sítě UP mohou být v některých případech povoleny pouze prostřednictvím virtuálních privátních sítí (dále jen „VPN“).
3. Koncové zařízení připojované do sítě UP musí být odpovídajícím způsobem zabezpečeno vhodnou konfigurací systému, aplikací bezpečnostních záplat atd. V případě nedostatečně zabezpečeného nebo zavirovaného koncového zařízení může správce sítě dočasně odejmout právo přístupu do sítě UP.
4. Ve Wi-Fi síti UP je zakázáno provozovat serverové aplikace.
5. Vlastní Wi-Fi síť UP není nijak zabezpečena vůči odposlechu. Pro bezpečný přístup z Wi-Fi sítě se doporučuje používat šifrované kanály. Nedoporučuje předávat citlivé informace v otevřené podobě.
6. Veškeré bezdrátové přístupové body, pokud umožňují přístup do Internetu, musí mít zabezpečeno připojování uživatelů pomocí identity uživatele, jiná poskytovaná připojení jsou v rozporu s touto směrnicí, za což odpovídá příslušný správce sítě.
7. Přístupové body musí být instalovány tak, aby pokrývaly pouze vnitřní část objektů UP.
8. Tato směrnice se nevztahuje na provoz přístupových bodů, které nejsou začleněny do Wi-Fi sítě UP resp. neumožňují připojení k Internetu. Tyto přístupové body mohou být provozovány s odlišnými technickými parametry a je na ně pohlíženo jako na běžnou součást počítačové sítě UP.
9. Pevné veřejné přípojky musí být zabezpečeny pro připojení pomocí identity uživatele, za jejich neblokování vystavení odpovídá příslušný správce sítě.
10. Soukromé přípojky a přípojky z nemovitostí, které nejsou ve vlastnictví UP, musí splňovat podmín-

ky určené správcem metropolitní počítačové sítě a o jejich připojení musí být vyhotovena písemná smlouva mezi připojovatelem a CVT. Každá jednotlivá přípojka má nárok pouze na jednu IP adresu z adresního prostoru UP.

11. Další podrobnosti WiFi služby jsou rozvedeny v „*Pokynech pro správce sítě UP*“ – viz úvodní ustanovení.

Článek 7 Elektronická pošta

1. Elektronická pošta slouží pro výměnu krátkých sdělení a dokumentů formou elektronických dopisů.
2. Pro používání elektronické pošty a konferencí platí stejná pravidla jako pro používání běžné pošty, přičemž poštovní zpráva má charakter otevřené listovní zásilky.
3. Velikost přenášených dopisů elektronické pošty a konferencí může být omezena. Konkrétní limit je dán technickými možnostmi a stanovuje jej správce. Při překročení uživatelského limitu využívaného diskového prostoru může dojít k automatickému zablokování dalšího příjmu pošty pro daného uživatele.
4. Uživatel je povinen dbát na to, aby jeho zprávy byly přesně adresované a nedocházelo k nežádoucímu obtěžování ostatních uživatelů rozesíláním zbytečných hromadných dopisů nebo dopisů, které jsou posílány na seznamy adres shromážděných bez souhlasu adresáta.
5. Elektronická pošta patří mezi služby, které vyžadují identitu uživatele dle čl. 4. odst. 3. této směrnice. Uživatel je povinen při odesílání používat přidělenou adresu elektronické pošty. Za přidělování jmen a přístupu ke službě odpovídá příslušný správce. Odesílání dopisů s falešnou identitou a anonymní přístup k elektronické poště se zakazuje.
6. Transport elektronické pošty zajišťují pouze oficiální poštovní servery počítačové sítě UP. Přenos prostřednictvím jiných než oficiálních serverů a příjem elektronické pošty z adres, které porušují ustanovení čl. 7. odst. 4. a 5. může být blokován.
7. Za provozování elektronické pošty jednotlivých součástí UP odpovídá určený správce LAN. Další podrobnosti včetně seznamu oficiálních serverů a požadavků na programové vybavení pomocí

kterého je služba elektronické pošty zajišťována, jsou blíže určeny v „*Pokynech pro správce sítě UP*“ – viz úvodní ustanovení.

Článek 8

Sankce za nedodržení pravidel užívání počítačové sítě a provozování programového vybavení

1. Poruší-li uživatel pravidla počítačové sítě způsobem, který brání bezproblémovému provozu sítě nebo využívání síťových služeb ostatním uživatelům, ztrácí dnem zjištění oprávnění užívat služeb počítačové sítě.
2. Porušení pravidel provozu počítačové sítě studentem se považuje za disciplinární přestupek ve smyslu příslušných ustanovení zákona o vysokých školách (§ 64–67).
3. Poruší-li student pravidla provozu počítačové sítě jiným způsobem, než je uvedeno v odstavci 1., informuje zaměstnanec CVT o nastalé situaci bez zbytečného odkladu děkana příslušné fakulty. Děkan příslušné fakulty rozhodne o sankci na základě návrhu disciplinární komise.
4. Porušení pravidel provozu počítačové sítě zaměstnancem se považuje za porušení pracovních povinností ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Zaměstnanec CVT informuje o nastalé situaci bez zbytečného odkladu vedoucího zaměstnance uživatele sítě (porušitele povinnosti). Vedoucí zaměstnanec následně postupuje v souladu se zákoníkem práce.

Článek 9

Závěrečná ustanovení

1. Tato směrnice nabývá platnosti dnem jejího podpisu rektorem UP a účinnosti dnem jejího zveřejnění na oficiálních internetových stránkách UP, tj. třetím dnem od nabytí platnosti.
2. Současně se touto směrnicí ruší směrnice rektora UP č. B3-4/99 *Pravidla užívání počítačových sítí na UP* a příkaz rektora UP č. 5/98 *Zákaz instalace a provozování nelegálně získaného programového vybavení na počítačích v majetku UP a zákaz přenosu licenčního programového vybavení UP na jiné počítače.*

V Olomouci dne 20. listopadu 2007

Prof. RNDr. Lubomír Dvořák, CSc., v. r.
rektor